

ISIRI

13325

1st. Edition

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

Institute of Standards and Industrial Research of Iran

استاندارد ملی ایران

۱۳۳۲۵

چاپ اول

عملیات خوب کشاورزی ایران (ایران گپ) -

واژه نامه

**Iran Good Agricultural Practice
(IRAN GAP) - Vocabulary**

ICS:01.040.65

بهنام خدا

آشنایی با مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مركب از کارشناسان مؤسسه^{*} صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با صالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرفکنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادهای سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادها در کمیته ملی مرتبط با آن رشتہ طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذیصلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و درصورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شود که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که مؤسسه استاندارد تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱ کمیسیون بین المللی الکترونیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفتهای علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بینالمللی بهره گیری می شود.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و / یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. مؤسسه می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمانها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرگانی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسائل سنجش ، مؤسسه استاندارد این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آنها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسائل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبهای و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این مؤسسه است.

* مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

1- International organization for Standardization

2 - International Electro technical Commission

3- International Organization for Legal Metrology (Organization International de Metrology Legal)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

"عملیات خوب کشاورزی ایران (ایران گپ) - واژه‌نامه"

سمت یا نمایندگی

سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی

رئیس:

ابراهیمی، اسدالله

(کارشناس ارشد توسعه روستایی)

دبیران:

سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

احمدی، نادیا

(فوق لیسانس شیمی دریا)

سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی

هوشمند، اعظم

(فوق لیسانس مهندسی کشاورزی، بیماری شناسی گیاهی)

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

احمدی، سید محمود

(فوق لیسانس مهندسی کشاورزی، زراعت)

وزارت جهاد کشاورزی - معاونت امور دام

الماسیان، محمد رضا

(فوق لیسانس دامپروری)

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی -

باقر زاده، فاطمه

اداره کل نظارت بر مواد غذایی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی

(فوق لیسانس علوم و صنایع غذایی)

وزارت جهاد کشاورزی

حسینی، سید محمد

(لیسانس مهندسی کشاورزی)

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی -

حضرتی، اصغر

معاونت غذا و دارو

(لیسانس مهندسی کشاورزی، زراعت و اصلاح نباتات)

اداره کل کار و امور اجتماعی استان تهران

حیدرپور، رحمت اله

(دکترای مهندسی کشاورزی، باستانی و زراعت)

رضاپناه، محمدرضا
(دکترای کشاورزی)

فتاحی فر، الهام
(فوق لیسانس مهندسی کشاورزی، علوم و صنایع غذایی)

فخارزاده، سیداحمدرضا
(فوق لیسانس مهندسی کشاورزی، حشره شناسی)

مبارکی، علی
(فوق لیسانس مهندسی صنایع)

مجرد، کامران
(فوق لیسانس مهندسی علوم و صنایع غذایی)

نگارش، اسماعیل
(فوق لیسانس مهندسی کشاورزی)

نوربخش، رویا
(فوق لیسانس سم شناسی)

فهرست مندرجات

صفحة	عنوان
ج	آشنایی با مؤسسه استاندارد
د	کمیسیون فنی تدوین استاندارد
و	پیش گفتار
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۲	۳ اصطلاحات و تعاریف
۳۲	پیوست الف (اطلاعاتی): فهرست اصطلاحات فارسی
۳۶	پیوست ب (اطلاعاتی): فهرست اصطلاحات انگلیسی

پیش گفتار

"استاندارد" عملیات خوب کشاورزی ایران (ایران گپ)- واژه‌نامه " که پیش نویس آن در کمیسیون های مربوط توسط سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور تهیه و تدوین شده و در یکهزار و چهل و سومین اجلاس کمیته ملی استاندارد خوراک و فرآورده های کشاورزی مورخ ۸۹/۱۲/۱۷ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ ، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در موقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منبع و مأخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:
General regulations integrated farm assurance, Part I-General information, IAF 3.0-1 GR I, V3.0-1, September 2011.

عملیات خوب کشاورزی ایران (ایران گپ) - واژه‌نامه

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، تعیین مجموعه‌ای از اصطلاحات مرتبط با تولید، فرآوری، برچسب گذاری و عرضه محصولات کشاورزی می‌باشد. این تعاریف برای تمامی اصطلاحات به کار رفته در استانداردهای ایران گپ کاربرد دارد.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیرحاوی مقرراتی است که در متن استاندارد ملی ایران به آن‌ها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد ملی ایران محسوب می‌شود.

در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه‌ها و تجدیدنظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون تاریخ انتشار به آن‌ها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدیدنظر و اصلاحیه‌های بعدی آن‌ها موردنظر است.

استفاده از مراجع زیر برای این استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۴۵۵۷: راهنمای سیستم تجزیه و تحلیل خطر و نقاط کنترل بحرانی (HACCP)

۲-۲ استاندارد ملی ایران ۵۷۱۱-۲: آب - واژه نامه-بخش ۲- آب در طبیعت، نمونه برداری

۳-۲ استاندارد ملی ایران ۵۷۱۱-۳: آب - واژه نامه-بخش ۳- آب آشامیدنی، آب صنعتی، فاضلاب

۴-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۸۷۲۷: علف کش‌ها- طبقه بندی بر اساس ساختمان شیمیایی

۵-۲ استاندارد ایران- ایزو شماره ۹۰۰۰: سیستم‌های مدیریت کیفیت-مبانی و واژگان

۶-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۹۲۸۵: طیور - واژه نامه

۷-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۹۲۸۶: دام- واژه نامه

۸-۲ استاندارد ملی ایران ۵ شماره ۹۴۹۹: کشاورزی ارگانیک(زیستی) - واژه نامه

۹-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۱۰۰۰: راهنمای تولید، فرآوری، برچسب گذاری و بازاریابی مواد غذایی ارگانیک

۱۰-۲ استاندارد ملی ایران- ایزو-آی ای سی شماره ۱۷۰۰۰: ارزیابی انطباق- واژگان و اصول عمومی

۱۱-۲ استاندارد ملی ایران- ایزو-آی ای سی شماره ۱۷۰۲۵: الزامات عمومی برای احراز صلاحیت آزمایشگاه های آزمون و کالیبراسیون

2-12 ISO/IEC Guide65

۳ اصطلاحات و تعاریف

اصطلاحات و تعاریف زیر در این استاندارد به کار برده می شود:

۱-۳

سازمان تأیید صلاحیت (Accreditation Body)
نهاد یا مرجعی که تأیید صلاحیت می نماید.

یادآوری: عموماً نهاد تأیید صلاحیت از دولت نشأت می گیرد.

۲-۳

مواد تشکیل دهنده فعال (Active Ingredient)
در هر محصول حفاظت‌کننده گیاه، ماده‌ای است که آفات هدف را کشته، یا به بیان دیگر کنترل می‌کند.
محصولات حفاظت‌کننده گیاه بیشتر بر پایه عناصر فعال ساخته می‌شوند.

۳-۳

واحد تولیدی کشاورزی (Agricultural Production Unit)
کل سطح زیر کشت و بهره برداری کشاورزی توسط یک کشاورز یا مجموعه ای از کشاورزان که شامل تمام فعالیت‌ها و تشكیلات مزرعه می‌شود.

۴-۳

محصول یک ساله (Annual Crop)
گیاهی که چرخه زندگی اش را در طی یک سال کامل می‌کند (بذر جوانه می‌زند، رشد می‌کند، گل می‌دهد، بذر تولید نموده و در همان فصل از بین می‌رود). این تعریف غده سیب‌زمینی، و نیز توت فرنگی، مارچوبه، کاساوا و مانند آن را دربر می‌گیرد.

۵-۳

تولیدکننده یا گروه تولیدکنندگان متقاضی (Applicant Producer or Producer Group)
متقاضی یا متقاضیان دریافت گواهی ایران گپ که ثبت نام آن ها توسط یک نهاد یا سازمان گواهی‌کننده مورد تأیید، انجام شده و یا در حال انجام است.

۶-۳

(Arable land) زمین قابل کشت

سطحی از زمین که ویژگی های ذاتی، بوم شناختی و محیطی آن برای تولیدات گیاهی مناسب است.

۷-۳

(Audit) ممیزی

بررسی مستقل نظام مند و کارکردی، به منظور تعیین انطباق فعالیت ها و نتایج مربوط با اهداف از پیش تعیین شده است.

۸-۳

(Benchmark) مقیاس شاخص های مرجع

مجموعه‌ای از متغیرهای قابل اندازه‌گیری که به صورت یک طراز یا مرجع پایه در ارزیابی عملکرد برنامه‌ها به کار می‌رond.

۹-۳

(Benchmarked Certification System) نظام گواهی کننده مقیاس شاخص های مرجع

نظام گواهی کننده ای که توسط مرجع اعتبار بخشی ایران گپ و در انطباق با الزامات ایران گپ، ارزیابی و تائید صلاحیت گردیده و یا نظام گواهی کننده ای که تمامی مقررات مشابه ایران گپ را رعایت نموده و توسط یک مرجع اعتبار بخشی بین المللی مورد ارزیابی و تائید صلاحیت قرار گرفته است (تعریف ۳۷-۳ بخوانید).

۱۰-۳

(Benchmarked Standard) استاندارد مقیاس شاخص های مرجع

استانداردی که تحت پوشش نظام گواهی کننده مقیاس شاخص های مرجع یا نظام گواهی کننده ایران گپ تدوین شده باشد.

۱۱-۳

(Biennial) گیاه دو ساله

گیاهی که چرخه زندگی اش را طی دو سال کامل نموده و سپس از بین می‌رود.

۱۲-۳

(Biocide) زنده کش

آفت کشی است که می تواند شامل قارچ کش ها، علف کش ها، حشره کش ها، جلبک کش ها، حلزون کش ها، کده کش ها و جونده کش ها باشد؛ یا ضد میکروبی است که شامل میکروب کش ها، آنتی بیوتیک ها، ضد باکتری ها، آنتی ویروس ها، ضد قارچ ها، ضد تک یاخته^۱ و ضد انگل ها می باشد.

۱۳-۳

تنوع زیستی (Biodiversity)

اجتماعی از موجودات زنده کلیه منابع خشکی، دریا و دیگر بوم ساز گان های آبی و مجموعه های بوم شناختی که بخشی از آن هستند.

۱۴-۳

امنیت زیستی (Biosecurity)

مجموعه کنش ها و واکنش های طبیعی و فرآیند فعالیت های بشر، که در نهایت امر امنیت زیستی و زیست محیطی را برای نوع بشر، حیوانات اهلی، جانوران وحشی، پوشش گیاهی و آمایش سرزمهین در یک بوم ساز گان خاص فراهم آورده، و زندگی ایمن را برای آن ها فراهم می آورد.

۱۵-۳

طرح امنیت زیستی (Biosecurity Plan)

طرح مدونی که راه های بالقوه بوجود آمدن و پراکندگی بیماری در یک بخش یا قسمت را مشخص می نماید و همچنین کلیه اقداماتی که به منظور پایین آوردن احتمال وقوع خطرات مربوطه وجود داشته و یا باید به وجود آید را به طور مشروح بیان می نماید. در ضمن چگونگی انجام ممیزی، به منظور حصول اطمینان از بازنگری و تشخیص احتمال عوامل خطرزا را در ارتباط با هر قسمت به طور مشروح بیان می نماید.

۱۶-۳

BIPRO

برنامه تلفیقی علامت تجاری عملیات خوب کشاورزی است.

۱۷-۳

تخم تکثیری (نوع ماهیان) (Brood Stock (source Fish base))

در پرورش گیاهان و جانوران دریایی، تخم ذخیره ای به یک گروه جنسی نارس منحصر به فرد از نمونه کشت شده که به طور مجزا و به جهت تکثیر نگه داری شده اند، گفته می شود. نگه داری تخم تکثیری به دلایل مختلف بوده که در زیر بیان می شود:

---

¹ Antiprotoas

- الف- به دست آوردن تخم و نوزاد در یک محیط کنترل شده تا به دور از به وجود آمدن نوزادهای وحشی به یک نسلی از گونه کشت شده مورد تأیید برسد.
- ب- تولید پایه بدون بیماری به منظور ایجاد نسل های آینده است.
- پ- تکثیر انتخابی که کوششی است بر تولید یک گونه مقاوم در برابر بیماری ها که قادر به مقابله با نوزادهای وحشی نیز می باشد.
- تخم تکثیری به طور معمول در تولید میگو، قزل آلا و ماهی آزاد کاربرد دارد.

۱۸-۳

(Broiler) جوجه کبابی

به جوجه گوشتی پرندگان اهلی گفته می شود، که:

الف - سن آن کمتر از بیست و هشت روز و بیشتر از سی و هشت روز نباشد.

ب - وزن زنده آن حدود ۱۵۰۰ - ۱۲۰۰ گرم باشد.

پ - وزن لشه کامل آن، حدود ۹۰۰-۱۲۰۰ گرم باشد.

۱۹-۳

(Buffer zone) محدوده حفاظتی

منطقه ای کاملاً مشخص و قابل تشخیص در پیرامون یک واحد تولیدی که با هدف محدود کردن کاربرد یا تماس با مواد ممنوع از منطقه مجاور، بنا شده است.

۲۰-۳

(Bund) بند

هر مانعی در سطح خاک، زمین و کف برای جلوگیری از روان آب، طغیان آب و فرسایش خاک می باشد.

۲۱-۳

(Calibration) واسنجی

مجموعه عملیاتی که، تحت شرایط مشخص، میان نشاندهی یک دستگاه یا سیستم اندازه گیری، یا مقدار یک سنجه مادی یا ماده مرجع و مقدار متناظر آن که از استانداردهای اندازه گیری حاصل می شود، رابطه ای برقرار می کند که باید با ارزیابی عدم قطعیت اندازه گیری همراه باشد.

۲۲-۳

(Certification) گواهی کردن

تأیید انطباق توسط شخص ثالث در ارتباط با محصولات، فرآیندها، نظام ها یا اشخاص است.

۲۳-۳

(Certification Body)

نهاد یا سازمان گواهی کننده (Certification Body) نهاد یا سازمانی که خدمات ارزیابی انطباق مانند خدمات بازرگانی و صدور گواهی تولید، فرآوری و عرضه محصولات کشاورزی را طبق استانداردهای ایران گپ براساس الزامات ایران گپ به تولیدکنندگان یا گروه تولیدکنندگان متقاضی عرضه می نماید.

یادآوری: نهاد یا سازمان گواهی کننده باید به تأیید، نظام تأیید صلاحیت ملی برسد.

۲۴-۳

(Certification Committee)

شخص یا گروهی از اشخاص تصمیم گیرنده در یک نهاد یا سازمان گواهی کننده که مسئولیت تصمیم گیری نهایی در مورد گواهی کردن تولیدکننده یا گروه تولیدکنندگان متقاضی را، بر عهده دارند.

۲۵-۳

(Certified Producer or Producer Group)

متقاضیانی که با موفقیت پذیرفته شده و توسط یک نهاد یا سازمان گواهی کننده مطابق استانداردهای ایران گپ، گواهی دریافت نموده اند.

۲۶-۳

(Chain of Custody)

روندهای پیوسته قابل قبول که از امنیت فیزیکی داده ها، اسناد و / یا نمونه ها و همچنین از فرآیند استفاده شده برای نگهداری و مستندسازی شواهد و مدارک بر اساس ترتیب زمانی اطمینان حاصل نماید.

۲۷-۳

CIPRO

برنامه تلفیقی گواهی کردن عملیات خوب کشاورزی است.

۲۸-۳

(Compensation)

غرامت مالی برای فعالیت های آبزی پروری که به صورت مستقیم روی محیط زیست و جامعه اثر نامطلوب می گذارد.

۲۹-۳

(Competent Authority)

شخص یا سازمانی که نماینده قانونی یا ذی صلاح کشور بوده، توانایی یا قدرت اجرای فعالیت های تعیین شده را دارد.

یادآوری: منظور از مرجع قانونی و ذی صلاح کشور در این استاندارد، سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی است.

۳۰-۳

(Compost)

بقایای آلی یا ترکیبی از بقایای آلی توده شده و رطوبت داده شده که مورد تجزیه زیستی و حرارتی قرار گرفته است. این تجزیه تا زمانی ادامه دارد که مواد آلی اولیه آن کاملاً تجزیه شوند و تغییر ماهیت دهند. گاه به توده پوسال / کمپوست ، کودهای معدنی اضافه می شود. پوسال / کمپوست را که فرآورده نهایی این فرآیند است، می توان به سادگی در خاک مزرعه یا گلدان استفاده کرد. شایان ذکر است که در اروپا، از واژه پوسال / کمپوست معمولاً برای خاک گلدان استفاده می شود.

۳۱-۳

(Compound Feed)

خوراک دام ترکیبی (که می تواند به صورت غذای کامل یا غذای تکمیلی باشد)، ممکن است با استفاده از مواد تشکیل دهنده (به جز خوراک دام یا مکمل های دارویی دامی) به عنوان مواد خام تولید شوند. استاندارد ایران گپ مواد تشکیل دهنده مانند علوفه یا غلات (مواد غذایی ساده)، پیش ترکیبها، افروندنی ها یا خوراک های حاوی دارو (مکمل های خوراک دام آماده) و مانند آن را از خوراک دام ترکیبی مستثنی می نماید.

۳۲-۳

(Consumer)

فردی که محصولات یا خدمات را نه برای ساخت یا فروش مجدد، بلکه برای مصرف شخصی خریداری نماید.

۳۳-۳

(Contract farming(in aquaculture))

مطابق تعریف سازمان غذا و دارو (FDA)، قرارداد واحد آبزی پروری می تواند بین واحد آبزی پروری با شرکت های فرآوری یا بازاریابی برای خرید محصولات واحد آبزی پروری با قیمت تعیین شده قبلی، منعقد گردد. این قرارداد همچنین می تواند شامل پشتیبانی خریدار از واحد آبزی پروری از جمله پشتیبانی فنی نیز

شود. اساس چنین ترتیباتی به بخشی از تعهدات واحد آبزی پروری به تأمین میزان کمی و استاندارد کیفی محصول که توسط خریدار تعیین شده است اشاره کرده، همچنین بخشی از این تعهدات به پشتیبانی از واحد آبزی پروری از سوی خریدار در جهت خرید محصول واحد آبزی پروری را شامل می شود.

۳۴-۳

(Corridor)

۱-۳۴-۳ باریکه‌ای خطی از زمین که به عنوان محلی برای حمل و نقل یا عبور وسایل نقلیه در نظر گرفته می شود.

۲-۳۴-۳ نوار باریکی از پوشش گیاهی که جایگاهی برای حیات وحش بوده و به صورت بالقوه شرایط جابه جایی عوامل زنده بین دو ناحیه را فراهم می نماید.

۳۵-۳

(Cover Crop)

گیاهی با رشد متراکم که بیشتر با هدف حفظ و بهبود خاک، بین درختان باغ، یا بین ردیف های مزارع و یا در فصولی که گیاه اصلی در زمین حضور ندارد، کشت می شود. گیاهی است که حفاظتی موقت برای گیاهچه‌های ظریف و حساس ایجاد می کند و/یا به منظور حفاظت و بهبود فصلی خاک بین دوره‌های معمول تولید، یک تاجپوش گیاه فراهم می نماید. علیرغم باغها که پوشش گیاهی دائمی در آنها باقی می ماند، گیاهان پوششی به طور معمول رویشی یک ساله یا کمتر دارند و زمانی که خاک شخم خورده و درهم آمیخته می شود، به عنوان کود سبز به خاک برمی گردند.

۳۶-۳

(Critical Control Point (CCP))

مرحله ای است، که در آن کنترل قابل اعمال بوده و برای پیشگیری یا حذف یک خطر ایمنی محصولات کشاورزی و یا کاهش آن به سطحی قابل قبول، ضروری است.

۳۷-۳

(Critical defect)

انحراف در یک نقطه کنترل بحرانی که ممکن است منجر به خطر شود.

۳۸-۳

(Critical limits)

معیاری است، که قابلیت پذیرش از عدم قابلیت پذیرش را جدا می کند.

۳۹-۳

(Crop rotation)

عملیات کشت متناوب گونه ها یا خانواده های گیاهان زراعی یک یا دو ساله در یک قطعه زمین با الگویی خاص به شکلی که موجب شکستن چرخه زندگی علف های هرز، آفات و بیماری ها شود و میزان باروری و مقدار ماده آلی خاک را حفظ کند یا بهبود بخشد.

۴۰-۳

(Customer)

سازمان یا شخصی که خدمات یا محصولی را دریافت می کند.

۴۱-۳

(Declaration)

بیانیه مكتوب که موضوع مرتبط را دربرمی گیرد، و توسط شخصی که آن را تعیین کرده، امضاء شده، و توسط نهاد یا سازمان گواهی کننده به عنوان شاهدی برای تصدیق موارد اعلام شده، داده خواهد شد.

۴۲-۳

(Deviation)

ناتوانی در برآوردن یک حد بحرانی است.

۴۳-۳

(Dubbing)

اصلاح تاج و شاخ از طریق داغ زدن الکتریکی حیوانات نر به منظور کاهش آسیب های بیشتر به دلیل نوک زدن و جنگیدن است.

۴۴-۳

(Environment)

محیطی شامل هوا، آب، زمین، منابع طبیعی، گیاهان، جانوران و روابط متقابل بین آنها، و موجود زنده که در آن فعالیت می نماید.

۴۵-۳

(Environmental Aspects)

جزئی از فعالیت ها، محصولات یا خدمات یک سازمان که بتواند با محیط زیست تأثیر متقابل داشته باشد.

یادآوری: جنبه زیست محیطی بارز، آن جنبه زیست محیطی است که پیامد زیست محیطی داشته یا بتواند داشته باشد.

۴۶-۳

(Environmental Assessment) (EA)

سنجهش فرآیند و اثرات کوتاه مدت و بلند مدت ارزیابی اصلی یک برنامه یا پروژه بر کیفیت موقعیت های زیست محیطی است. این امر شامل بهبود، کاهش یا حذف این اثرات و یا جبران پیامدهای آن است. ارزیابی پیامد زیست محیطی براساس اصول ارزیابی زیست محیطی آماده می شود.

۴۷-۳

(Environmental Impact Assessment) (EIA)

مطالعات تفصیلی بر اساس ارزیابی محیطی نوع و میزان پیامدهای به وجود آمده زیستی و یا پروژه های هدف انجام شده بر روی طبیعت را مشخص می کند. این موضوعات شامل موارد زیر می باشد:

الف- انتخاب مناسب، در صورتی که پیامدها قابل قبول بوده و یا جهت ادامه اقدامات یا عملکرد بر اساس پروژه هدف باید پیامدهای زیست محیطی کاهش یابد.

ب- طراحی/ تحقق پایش مناسب، نحوه بهبود و معیارهای مدیریتی.

پ- جایگزینی اهداف قابل قبول.

ت- آماده نمودن گزارش پیامدهای زیست محیطی.

ارزیابی پیامدهای زیست محیطی مناسب، براساس تأثیرات روی محیط می تواند تشخیص و ارزیابی و بهبود داده شود. ارزیابی پیامدهای زیست محیطی جزء الزامات استانداردهایی است که سازمان های بین المللی(مانند بانک جهانی) با آن درگیر هستند و این ارزیابی برای ایجاد تغییر عمده در مزارع و یا در نواحی حساس زیست محیطی مورد استفاده قرار می گیرد.

۴۸-۳

(Environmental Impact Report) (EIR)

سند مكتوبی از ارزیابی پیامدهای زیست محیطی است که به مسئول مربوطه ارائه می گردد. این گزارش، پیامدهای زیست محیطی احتمالی را مورد بررسی قرار داده و در ادامه، عملکرد های زیستی به وجود آمده و یا پروژه های هدف و یا معیارهای هدف، را به منظور جلوگیری، بهبود پیامدهای آن ها مورد بررسی قرار می دهد. این گزارش، تنها قسمتی از فرایند ارزیابی پیامدهای زیست محیطی است و نتیجه نهایی نمی باشد که به آن شرح وقایع پیامدهای زیست محیطی می گویند.

۴۹-۳

(Environmental Risk)

خطر بالفعل یا بالقوه ای که توسط پساب ها، منتشر شونده ها، پرتوها، ضایعات، هدر رفتن منابع و مانند آن ناشی از فعالیت های سازمانی ایجاد شده، و روی موجودات زنده و محیط زیست اثرات نامطلوبی دارند.

۵۰-۳

(Environmental Risk Assessment (ERA))

فرآیند جمع آوری داده ها و ایجاد فرضیات برای تخمین اثرات زیان آور کوتاه و بلندمدت یک یا چند ماده، محصولات یا تکنولوژی بر روی محیط طبیعی و سلامتی انسان می باشد.

۵۱-۳

(Erosion)

۱-۵۳-۳ برهنه شدن سطح زمین از خاک به دلیل جریان آب، باد، بخش یا دیگر عوامل زمین شناختی مانند فرآیندهای خوش جاذبه ای است.

۲-۵۳-۳ پاشش و حرکت خاک یا سنگ بر اثر جریان آب، باد، بخش یا جاذبه است.

۵۲-۳

(Feed Conversion Ratio (FCR))

در دامپروری، نسبت تبدیل خوراک دام، نرخ یا میزان تبدیل خوراک دام، یا کارآیی تبدیل خوراک دام (FCE)، معیاری از کارآیی یک حیوان در تبدیل حجم غذا به حجم افزایش یافته بدن است. به طور ویژه نسبت تبدیل خوراک دام جرم غذای خورده شده (در کیلوگرم وزن خشک) تقسیم بر افزایش جرم بدن (در کیلوگرم وزن خشک)، در دوره مشخصی از زمان است. نسبت تبدیل خوراک دام بدون بعد است، و واحد اندازه گیری ندارد. حیواناتی که دارای نسبت تبدیل خوراک دام پایینی باشند، مصرف کننده های پربازده خوراک دام در نظر گرفته می شوند.

۵۳-۳

(Field, plot, orchard or greenhouse)

واحدهای جداگانه ای از زمین محل تولید، که با هم یک واحد تولیدی کلی را تشکیل می دهند.

۵۴-۳

(First Harvest(First Crop))

این داده برای محاسبه اجرت یا دستمزد ثبت شده حائز اهمیت است. برداشت اول بهتر است زمانی انتخاب شود که تنها یک محصول در چرخه گواهی در یک ناحیه ثبت شده موجود است. در تمام موارد، زمانی که یک تولید کننده تنها محصولات یکساله/محصولات درختی را به ثبت رسانده، برداشت اول باید انتخاب شود.

۵۵-۳

(Forest patches)

ترکیب ساختار و عملکردهای زیست بومی در بیشه زار به طور یکنواخت و مبتنی بر زیست بوم بوده، به گونه ای که هر نوع عملیاتی در این محدوده صورت گیرد، تأثیر آن در کل مجموعه قابل پیش بینی و یکنواخت است.

۵۶-۳

(Food safety)

به مفهوم آن است که اگر مواد غذائی متناسب با نوع مصرف تهیه و یا استفاده شود، آسیبی به مصرف کننده نخواهد رساند.

یادآوری: ایمنی موادغذائی با وقوع خطرات ایمنی مواد غذائی ارتباط داشته و شامل سایر جنبه های مربوط به سلامتی انسان مانند سوء تغذیه نمی شود.

۵۷-۳

(Fumigant)

گاز یا مایع فراری که برای کشتن حشرات، نماتدها، قارچها، باکتری‌ها، ضدغوفونی کردن بذور، ریشه‌ها، زمین ساقه‌ها (ریزوم‌ها)، یا گیاهان کامل به کار می‌رود.

۵۸-۳

(Further Harvest)

این اطلاعات از نظر محاسبه میزان هزینه ثبت نام برای صدور گواهی دارای اهمیت است. هرگاه در یک زمین مشخص و ثبت نام شده برای دریافت گواهی، محصولی (خواه همان محصول یا محصولی غیر از آن) در بیش از یک مرحله (دو یا چند مرحله) کشت و برداشت شود، برداشت بیش از یکبار باید انتخاب گردد. مانند انواع سبزی‌های دارای دوره رشد کوتاه که در همان زمین تعیین شده برای دریافت گواهی، به طور متوالی کشت و برداشت می‌شوند.

۵۹-۳

شماره موقعیت/ محل جهانی (GLN)

این شماره با هدف شناسائی هویت قانونی و موقعیت فیزیکی مزارع در زنجیره تأمین کنندگان جهانی به کار می‌رود.

۶۰-۳

(GLOBALGAP standard)

مجموعه‌ای از استانداردهای مورد تأیید سازمان گپ جهانی و دیگر استناد متعارف که مطابق ISO/IEC Guide 65 تنظیم شده‌اند و در ایران گپ به طور مشخص به عنوان یک مرجع یا مبدأ تشخیص در دسترس می‌باشد.

۶۱-۳

(GLOBALGAP certification system)

نظام گواهی کننده گپ جهانی ISO/IEC Guide 65، و هم از الزامات تعریف شده در مقررات عمومی گپ جهانی پیروی نماید و توسط یک نهاد دولتی قانون گذار برای بازرگانی یا گواهی تأیید شده‌اند.

۶۲-۳

(GLOBALGAP Client number)

شماره منحصر به فردی است که در هنگام ثبت توسط نهاد یا سازمان گواهی کننده به تولیدکننده اختصاص داده می‌شود، و به عنوان یک شناسه ویژه برای تمام فعالیت‌های گپ جهانی به کار می‌رود.

۶۳-۳

(Good Agricultural Practice (GAP))

مجموع روش‌های کشاورزی که از طریق حفظ پایداری زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی، منجر به تولید محصولات کشاورزی غذایی و غیر غذایی ایمن و مطلوب می‌گردد.

۶۴-۳

(Groundwater)

آبی که در زیر سطح زمین با فشاری معادل یا بیشتر از فشار جو قرار دارد.

۶۵-۳

(Harvesting containers)

ظروفی که برای برداشت و انتقال محصول طی عملیات برداشت و بعد از آن به کار می‌رود.

۶۶-۳

(Harvesting tools)

دستکش، قیچی، چاقو، قیچی باغبانی و مانند آن است.

۶۷-۳

(Hazard)

یک عامل بیولوژیکی، شیمیایی یا فیزیکی در محصول و یا شرایطی از آن است، که به طور بالقوه سبب اثر سوء بر سلامتی می‌شود.

۶۸-۳

(Herbicide)

مواد شیمیائی که در مقادیر معین باعث نابودی یا جلوگیری از رشد گیاه ناخواسته می‌شود. به عبارت دیگر، ماده شیمیائی که از رشد گیاهان ناخواسته جلوگیری می‌کند یا سبب از بین رفتن آن‌ها می‌شود.

۶۹-۳

(High Conservation Value Area)

مناطق دارای ارزش حفاظتی بالا مناطق بحرانی هستند که به منظور حفظ یا تقویت ارزش بالای حفاظتی آن، به شیوه مناسبی باید مدیریت شوند. شش نوع منطقه دارای ارزش حفاظتی بالا وجود دارد.

مناطق HCV1، مناطق جهانی، منطقه ای یا محلی هستند که دارای ارزش‌های تنوع زیستی مشخصی (مانند پناهگاه‌ها، گونه‌های در معرض خطر و مانند آن) می‌باشد.

مناطق HCV2، مناطق جهانی، منطقه ای یا محلی وسیعی هستند که جمعیت زنده (اکثر اما نه همه) گونه‌های موجود در آن از نظر توزیع و فراوانی در وضعیت طبیعی قرار دارند.

مناطق HCV3، مناطقی که دارای بوم سازگان‌های کمیاب، در معرض خطر یا تهدید هستند.

مناطق HCV4، مناطقی که خدمات یک بوم سازگان پایه را در شرایط بحرانی (مانند کنترل فرسایش و مانند آن) تأمین می‌نمایند.

مناطق HCV5، مناطقی که نیازهای اساسی جوامع محلی را (مانند امارات معاشر، سلامت) برآورده می‌نمایند.

مناطق HCV6، مناطق بحرانی برای شناسایی فرهنگ رایج جوامع محلی می‌باشد (مناطق فرهنگی، اکولوژیکی، اقتصادی یا مذهبی که به طور مشخص در تعامل با چنین جوامع محلی، قابل شناسایی است).

۷۰-۳

(Home Mixer)

تولید کنندگانی که محصول مخلوط شده خوراک دام خانگی را در مزرعه تولید می کنند، به دو گروه تقسیم می شوند:

الف- تولید کنندگانی که خوراک دام را برای مصرف خود، داخل مزرعه مخلوط کرده و از پیش ترکیبها یا افزودنی ها هم (جهت ساخت یک خوراک دام ترکیبی) استفاده می کنند.

ب- تولید کنندگانی که مواد تشکیل دهنده را در مزرعه مخلوط نموده، اما از پیش ترکیبها یا افزودنی ها (که منجر به تولید خوراک دام ترکیبی می گردد)، استفاده نمی کنند.

۷۱-۳

(Initial Inspection)

این اولین بازررسی برای صدور گواهی یک فرآیند تولید می باشد. بازررسی اولیه محصولات کشاورزی باید در زمان برداشت صورت پذیرد و یا اگر محصول در حال انجام سایر فعالیت های مرتبط باشد و نقاط کنترلی و شواهد و سوابق کافی مرتبط با اینمی محصول و فرایندها نیز در دسترس می باشد، این بازررسی اولیه صورت می پذیرد. بازررسی اولیه باید در زمان ابطال گواهینامه (بعد از ۱۲ ماه) یا تغییر مالک مزرعه یا تغییر سازمان گواهی کننده نیز صورت پذیرد.

۷۲-۳

(Inlet water (Aquaculture))

آبی که از منبع سطحی آب استخراج شده از محیط زیست برای آبزی پروری، استفاده می شود. جایی که این اتفاق می افتد را ورودی می نامند.

۷۳-۳

(Inorganic fertilizer)

کودی که مواد مغذی شناسایی شده در آن به شکل معدنی بوده و حاصل از استخراج یا فرآیندهای صنعتی فیزیکی یا شیمیائی می باشند.

۷۴-۳

(Integrated Crop Management)

نظام مزرعه ای که الزامات پایداری دراز مدت را تأمین می نماید. راهبردی فرآگیر برای کل مزرعه به شمار رفته و در برگیرنده مدیریت سودمندانه محصول، همراه با ملاحظات زیست محیطی و از راههای مفید برای خاک محل، اقلیم و شرایط اقتصادی بوده و در درازمدت حافظ دارایی های طبیعی مزرعه می باشد. این نوع مدیریت، یک

روش تولید تعریف شده و غیرقابل انعطاف نبوده و یک سامانه پویا است که قابلیت سازگاری داشته و از آخرين تحقیقات، فناوری‌ها، توصیه‌ها و تجارب استفاده می‌نماید.

۷۵-۳

مدیریت تلفیقی مزرعه (Integrated Farm Management) راهکار مزرعه داری با اهداف تولید هماهنگ از نظر اقتصادی و زیست محیطی که از طریق ترکیب اقدامات شامل تناب، عملیات زراعی، کاشت گونه‌های زراعی مناسب و کاربرد دقیق نهاده‌ها، محقق می‌شود.

۷۶-۳

مدیریت تلفیقی آفات (Integrated Pest Management) درنظر گرفتن تمام روش‌های قابل دسترسی کنترل آفات و سپس تلفیق آنها به نحوی که از توسعه آفات ممانعت نماید و حفاظت محصولات گیاهی را در سطحی که به طور اقتصادی موجه باشد را دربرگرفته و خطرات مرتبط با سلامتی انسان و محیط‌زیست را کاهش داده و به حداقل می‌رساند. مدیریت تلفیقی آفات تأکید بر رشد یک محصول سالم با کمترین اختلال ممکن برای زیست بوم‌های کشاورزی داشته و ساز و کارهای کنترل طبیعی و یا غیرشیمیایی آفات را ترویج می‌نماید.

یادآوری: راهکار ترکیبی مبنی بر کاربرد گزینشی نهاده‌های شیمیایی، روش‌های زیستی (انگل/شکارچی)، مقاومت ژنتیکی و عملیات مدیریتی مناسب است. معمولاً آفت‌کش‌های شیمیایی به عنوان آخرین گزینه کنترل آفات در نظر گرفته می‌شوند.

۷۷-۳

ممیزی داخلی (Internal audit) ممیزی که حداقل یک بار در سال توسط تولیدکننده یا گروه تولیدکنندگان متقاضی در سیستم مدیریت کیفیت خود، انجام می‌گیرد.

۷۸-۳

بازرسی داخل گروهی (Internal group inspection) بازرسی که حداقل سالی یک بار در مورد تمامی اعضاء ثبت شده گروه تولیدکنندگان با ارزیابی انطباق توسط شواهد و قضاؤت مناسب با کمک آزمون یا اندازه‌گیری سنجش، انجام می‌گیرد. این بازرسی عبارت از بررسی مواد غذایی یا سیستم‌های کنترل مواد غذایی، مواد خام، فرآوری و توزیع، شامل آزمون‌های درون فرآیندی و پایانی محصول به منظور تصدیق انطباق با الزامات است (استاندارد ISO 9000: 2005).

برنامه تلفیقی عملیات خوب کشاورزی است.

(Juvenile) نابالغ

موجود زنده منحصر به فرد بعد از تولد (تخم گذاری، رویش و مانند آن) است، که به مرحله بلوغ جنسی نرسیده باشد.

مجوز و توافق نامه صدور گواهی (Licence and Certification agreement)

اسناد قانونی که توسط مراجع قانونی و ذی صلاح کشور به عنوان مسئول استاندارد و سازمان‌های تأیید گواهی ایران گپ به عنوان سازمان‌های بازرگانی مستقل برای بازرگانی، گواهی و فعالیت‌های صدور مجوز در چارچوب سامانه ایران گپ برقرار می‌نماید.

(Living Wage) دستمزد معیشتی

کسی که عهده دار مسؤولیتی می‌شود، حق الزحمه‌ای متناسب با کار انجام داده برای خود و خانواده اش از حقوق اولیه، آن چنان که در شان انسان است به عنوان حقوق اولیه حفاظت اجتماعی خود دریافت می‌نماید.

جامعه محلی (قابل کاربرد در کشت آبی) (Local Community(as used in Aquaculture))

گروهی از افراد دارای خصوصیات مختلف که از طریق روابط اجتماعی، نسبت‌ها و فعالیت‌های مشترک در یک محل یا بخش جغرافیایی به هم متصل می‌شوند. شاخص‌هایی برای تمایز میان جوامعی که حول یک واحد اجتماعی قرار داشته و روابط ویژه‌ای دارند، قابل کاربرد است. وجود تمایز جوامع موجود در یک واحد حکومتی (مانند یک شهر یا ناحیه) بر اساس چهار شاخص زیر می‌باشد:

- الف- وضعیت اجتماع تشکیل یافته
- ب- مردم یک محل جغرافیایی معین
- پ- کیفیت نگه داری مشترک مانند جامعه سودها، جامعه کالاهای
- ت- احساس هویت و ویژگی‌های مشترک

۸۴-۳

مانگروها / نواحی خاص (Mangroves)

نواحی تعریف شده ای هستند که غالباً یک یا چند منطقه خاص با گونه های ویژه را شامل می شود.

۸۵-۳

کود حیوانی (Manure organic fertilizer)

کود حاصل از فضولات دامی جمع آوری شده از اصطبل ها و محوطه طویله ها با / یا بدون بستر دامی که برای غنی کردن خاک مورد استفاده قرار می گیرد.

۸۶-۳

داروها (Medicines)

موادی که برای استفاده در تشخیص، پیشگیری، تسکین، درمان یا تیمار یک وضعیت یا بیماری اختصاص داده شده اند، شامل موادی مانند مسکن ها و بی حس کننده ها که روی سیستم عصبی مرکزی مؤثر هستند.

۸۷-۳

محل دوشیدن شیر (Milking Parlour)

جایی که شیر گاو دوشیده می شود.

۸۸-۳

بخشی از استاندارد ایران گپ (Module)

بخشی از استاندارد ایران گپ که در آن مجموعه ای از نقاط کنترل تحت ویژگی مشترک، گردهم آورده می شوند (مانند انواع مزارع، بستر محصولات، میوه و سبزیجات).

۸۹-۳

منطقه طبیعی جذر و مد (Natural Inter-tied zone)

منطقه ای از ساحل و کف دریا که در زمان جذر نمایان و در زمان مد به زیر آب می رود. این منطقه در واقع بین دو علامت(رد) جذر و مد که در ساحل به وجود آمده، می باشد. همچنین منطقه طبیعی جذر و مد محلی است که دست نخورده و از تغییراتی که به طور مصنوعی توسط انسان انجام می شود، مانند سد و خاکریز در امان باشد. به منطقه طبیعی جذر و مد، ناحیه ساحلی هم گفته می شود.

۹۰-۳

(New agricultural site) زمین جدید کشاورزی

زمینی که برای اولین بار جهت تولید یا کشت که قبلاً در تولید دام یا کاربردهای غیر تولید مواد غذایی به کار می رفته است، به غیر از گیاهانی که به عنوان اصلاح بافت خاک مورد استفاده قرار می گیرد به عنوان تولید کشاورزی محسوب می شود.

۹۱-۳

(Non-compliance) عدم پذیرش

نقشه کنترل در ایران گپ که طبق ضوابط و معیارهای قابل قبول انجام نپذیرفته است.

۹۲-۳

(Non-conformance) عدم انطباق

زمانی که معیار های ایران گپ که رعایت آن برای دریافت گواهی ایران گپ ضروری است مورد تخلف و تخطی قرار می گیرد. به عبارت دیگر، تولید کننده با ۱۰۰٪ الزامات قطعی و یا ۹۵٪ الزامات مطابقت ندارد.

۹۳-۳

(Nutrient balance) توازن مواد مغذی

توازن نیتروژن (ازت) سطح خاک از طریق اختلاف بین مقدار کلی منابع نیتروژن وارد شده به خاک و مقدار نیتروژن خروجی از خاک به طور سالیانه، براساس چرخه نیتروژن محاسبه می شود.

۹۴-۳

(Organic agriculture) کشاورزی زیستی (ارگانیک)

یک سامانه بوم شناختی مدیریت تولید که تنوع زیستی، چرخه های زیستی و فعالیت زیستی خاک را بهبود می بخشد. هدف اصلی کشاورزی زیستی، بهینه سازی سلامت و توان تولیدی جوامع وابسته به حیات خاک، گیاهان، جانوران و انسان است. کشاورزی زیستی براساس احترام به زمین و دام بنا شده است.

۹۵-۳

(Organic fertilizer) کود آلی

کودهای آلی به معنی مواد با منشأ حیوانی به کار رفته برای بهبود تغذیه گیاه و بهبود خصوصیات فیزیکی، شیمیایی و فعالیت های زیست شناختی (بیولوژیکی) خاک ها، به طور جداگانه یا توأم بوده که ممکن است شامل کود حیوانی، پوسال / کمپوست و بقایای تجزیه شده باشد.

۹۶-۳

(Outlet water (Aquaculture))

آبی که بعد از استفاده برای آبزی پروری به محیط زیست برمی گردد. جایی که این اتفاق می‌افتد را خروجی می‌نامند.

۹۷-۳

(Outlet Effluent)

پسابی که به داخل رودخانه یا دیگر مسیر آبی رها شده است. آبی که با مواد زاید مخلوط شده، به طرف خارج روان می‌شود.

۹۸-۳

(Overexploitation) بهره برداری بی رویه

بهره برداری بی رویه از مواد خام بدون توجه به عوارض طولانی مدت زیست بوم و پایداری آن است.

۹۹-۳

(Packhouse) محل بسته‌بندی

مکانی برای پذیرش، تفکیک، درجه بندی، بسته بندی، خنک کردن، ذخیره و توزیع محصولات است.

۱۰۰-۳

(Perennial) گیاه چند ساله

گیاهی که چرخه زندگی‌اش سه سال یا بیشتر به طول می‌انجامد؛ پایایی و دوام سال به سال.

۱۰۱-۳

(Plant Protection Product) فرآورده‌های حفظ نباتات

هر ماده یا ترکیبی از مواد که برای کنترل حشرات، علف‌های هرز، قارچ‌ها و دیگر اشکال زندگی گیاهی یا جانوری که به عنوان آفات کشاورزی محسوب می‌شوند، در نظر گرفته شوند.

۱۰۲-۳

(Plant Protection Product risk analysis) تجزیه و تحلیل احتمال وقوع خطر فرآورده‌های حفظ نباتات

تجزیه و تحلیل احتمال وقوع خطر فرآورده‌های حفظ نباتات، احتمال وقوع خطرهای ذیل را دربرمی‌گیرد:

الف- تجاوز از مرز بیشینه مانده آفت کش‌ها (MRLs)،

ب- اسناد ثبت قانونی فرآورده‌های حفظ نباتات،

ج- تصمیم گیری برای میزان پسماندها،

د- دلایل پشتیبان برای اتخاذ تصمیم.

۱۰۳-۳

پیشگیری از آلودگی (Pollution prevention)

استفاده از مواد، فرآیندها، یا روش‌ها برای کاهش، به حداقل رساندن، یا حذف مولد آلاینده‌ها یا ضایعات می‌باشد؛ از جمله روش‌هایی که استفاده از مواد، انرژی، آب، مواد سمی و خطرزا و یا دیگر منابع را کاهش دهد.

۱۰۴-۳

(Post harvest chemicals) مواد شیمیایی پس از برداشت

عبارت است از محصولات حفاظت‌کننده گیاه پس از برداشت محصول که شامل موم، شوینده‌ها و مواد روان کننده (مانند چربی‌ها)، بسته به کاربرد آن‌ها می‌باشد.

۱۰۵-۳

(Post larvae(Shrimp)) پس لاروی (میگو)

این مرحله در جانورانی که از حالت کرم یا لارو به جانور بالغ یا نابالغ تبدیل می‌شوند، وجود دارد. به طور معمول منظور مرحله بعد از مرحله لاروی است که در طی آن جانور مشخصات نابالغی را نشان می‌دهد.

۱۰۶-۳

(Potable water) آب آشامیدنی

آب با کیفیت مناسب برای آشامیدن است.

۱۰۷-۳

(Preventive measure) اقدامات پیشگیرانه

عوامل فیزیکی، شیمیائی یا دیگر عواملی که می‌توانند برای کنترل خطر شناسایی شده، به کار روند.

۱۰۸-۳

(Primary product) محصول اولیه

محصولی است که عمل آوری نشده است.

۱۰۹-۳

(Processed product)

محصولی که ساختار آن از نظر وضعیت ظاهری یا شکل، تغییر می‌یابد.

۱۱۰-۳

(Product)

محصولات برداشت شده کشاورزی بعد از این که برداشت شده و قبل از این که به فروش برسد.

۱۱۱-۳

(Produce handling)

فعالیت‌هایی به غیر از برداشت و حمل و نقل درون مزرعه از نقطه برداشت تا اولین محل انبارش یا بسته‌بندی، که بعد از برداشت با احتمال وقوع خطر پایین بر روی محصول که به وسیله تولیدکننده یا گروه تولیدکنندگان، داخل یا خارج مزرعه، مانند بسته‌بندی، انبارش، حمل و نقل به خارج از مزرعه صورت می‌گیرد. مدیریت بعد از برداشت محصول، فرآیند تولید را شامل نمی‌شود. همچنین هرگونه انبارش، بسته بندی، تیمار شیمیایی، اصلاح، شستشو یا هر دستکاری دیگر جایی که محصول ممکن است در تماس فیزیکی با دیگر مواد یا اجسام قرار گیرد باید تحت مدیریت بعد از برداشت محصول در نظر گرفته شود. بسته‌بندی انجام شده در نقطه برداشت باید تحت "بسته‌بندی محصول در نقطه برداشت" در نظر گرفته شود.

۱۱۲-۳

(Producer)

شخص (حقیقی و حقوقی) تولیدکننده محصولات، بسته به دامنه کاربرد (محصولات کشاورزی، دام پروری یا آبزی پروری)، که دارای مسئولیت قانونی برای فروش محصولات از طریق کسبوکار کشاورزی و دام پروری هستند.

۱۱۳-۳

(Producer Group)

گروهی است که متقاضی ارزیابی و صدور گواهی ایران گپ می‌باشد. گروه تولید کننده باید دارای ساختار قانونی، قرارداد مجزا با هر تولید کننده و تعهدات قانونی هر تولید کننده به رعایت اصول ایران گپ باشد. گروه تولید کنندگان باید نماینده مدیریت تمام اختیار بوده و صرف نظر از دیگر مسئولیت‌ها ی وی تعیین شود. در صورتی که این گروه، سیستم مدیریت کیفیت و ممیزی داخلی در داخل گروه را مستقر و اجرا نماید، امکان ممیزی و صدور گواهی نامه ایران گپ با انتخاب تصادفی از اعضاء گروه تولید کنندگان، نیز وجود دارد.

۱۱۴-۳

(Production process)

عملیات خوب کشاورزی ایران چارچوب و استانداردهای صدور گواهی شخص ثالث مستقل در حوزه فرآیندهای تولید مزارع طبق ISO/IEC Guide65، برای صدور گواهی فرآیند تولید/محصول را تعیین می نماید. بنابراین تولیدکننده فقط براساس فرآیند تولید محصول یا محصولات مورد توجه می تواند تأیید صلاحیت شود. اگرچه واژه "وضعیت محصول" استفاده می شود، که در چنین موقعی فقط به وضعیت فرآیند تولید محصول قبل از تحويل آن، اشاره می نماید.

۱۱۵-۳

(Product tracing)

امکان ردیابی مبدأ مواد و قطعات، تاریخچه فرآوری، توزیع و موقعیت محصول پس از تحويل در زنجیره تولید و عرضه، که تحت بررسی است.

۱۱۶-۳

(Product tracking)

قابلیت پیگیری مسیر واحد مشخصی از محصول تولیدشده درون زنجیره تولید هنگامی که بین واحدهای مختلف تولید تا عرضه منتقل می شود. برای تضمین یکپارچگی مزرعه در استانداردهای ایران گپ این مقوله به معنی ره گیری محصول از تولیدکننده برای خریدار (صرف کننده) بیواسطه است.

۱۱۷-۳

(Production Location)

واحد تولید یا گروهی از واحدهای تولیدی، که دارای حق مالکیت، روش های اجرایی عملی، مدیریت مزرعه، و فعالیتهای ایران گپ یکسان را دربرگیرند.

۱۱۸-۳

(Protected areas)

منطقه زمینی و یا دریایی که به منظور حفظ و نگهداری تنوع زیستی و منابع طبیعی، با شیوه های قانونی و یا سایر اقدامات موثر مدیریت می شود.
اتحادیه بین المللی حفاظت از طبیعت و منابع طبیعی، شش طبقه بندی مدیریت مناطق حفاظت شده را به شرح زیر تعیین کرده است:
۱-۱-۱-۲۰-۳ منطقه طبیعی شدیدا حفاظت شده: منطقه حفاظت شده ای که اصولاً برای اهداف علمی مدیریت می شوند.

۱۲۰-۳ منطقه حیات وحش: منطقه حفاظت شده ای که اصولاً برای حفظ حیات وحش مدیریت می شوند.

۱۲۰-۳ پارک ملی: منطقه حفاظت شده ای که اصولاً برای حفظ و بقاء اکولوژی مدیریت می شوند.

۱۲۰-۳ منطقه تاریخی طبیعی: منطقه حفاظت شده ای که اصولاً برای حفظ ارقام و گونه های طبیعی خاص مدیریت می شوند.

۱۲۰-۳ منطقه مدیریت گونه ها و زیست بوم ها: منطقه حفاظت شده ای که اصولاً برای حفاظت به صورت مداخله ای، مدیریت می شوند.

۱۲۰-۳ منطقه زمینی یا دریایی حفاظت شده: منطقه حفاظت شده ای که اصولاً برای حفظ و بقاء آن مدیریت می شوند.

۱۲۰-۳ منطقه حفاظت شده منابع مدیریت شده: منطقه حفاظت شده ای که اصولاً برای بهره برداری پایدار از بوم سازگان های طبیعی مدیریت می شوند.

۱۱۹-۳

(Pullet) جوجه جوان

مرغ جوان تخمگذار، قبل از سن بلوغ آن است.

۱۲۰-۳

(RAMSAR websites) وب گاه های رامسر

فهرست رامسر، نام وب گاه ها، زمان انتخاب آن و محل قرار گرفتن، کل منطقه و نیز تناسب جغرافیایی در وب گاه رامسر را نشان می دهد.

۱۲۱-۳

(Record) سابقه

مدرکی که شامل شواهد عینی است که نشان دهد فعالیتها به چه صورتی اجرا شده یا چه نوع نتایجی از آن حاصل شده است.

۱۲۲-۳

(Registration) ثبت

فرآیندی که توسط تولیدکننده یا گروه تولیدکنندگان، درخواست ثبت را با نهاد یا سازمان گواهی کننده مورد تأیید ایران گپ، آغاز می کنند.

۱۲۳-۳

شماره ثبت (Registration number)

شماره‌ای است که توسط نهاد یا سازمان گواهی‌کننده برای شناسایی تولیدکننده صادر شده و به عنوان شناسایی برای شماره متقاضی ایران گپ به کار می‌رود.

۱۲۴-۳

احیا (بوم سازگان) ((Rehabilitation of ecosystem))

بازیافت منافع و مزایای خاص بوم سازگان در یک بوم سازگان یا زیستگاه محدود است. در بوم سازگان ساحلی، منافع و مزایا مستقیم و غیر مستقیم عبارتند از: الیاف، الوار، هیزم، کنترل فرسایش، محافظت از سیل و طوفان، آمايش ضایعات، چرخه مواد مغذی و تنوع زیستی و مانند آن. تمام این منافع و مزایا باید در تنوع زیستی شامل ارزیابی پیامدهای زیست محیطی طراحی شوند. احیا آبگیرهای متروک صرفاً مستلزم بازسازی آبگیر می‌باشد. موفقیت در احیا بوم سازگان بستگی به موضوعاتی دارد که بر اساس ارزیابی پیامدهای زیست محیطی شناسایی شده‌اند.

۱۲۵-۳

افراد مسؤول (Responsible Persons)

افرادی که به عنوان مسؤول به واسطه موقعیت یا قرارداد انتصاب شده باشند.

۱۲۶-۳

تجددید (بوم سازگان) ((Restoration of ecosystem))

بازگشت یک بوم سازه به ساختار جامعه اصلی، گونه‌های مکمل طبیعی، و عملکردهای طبیعی آن است.

۱۲۷-۳

پساب آبکشی (Rinsate)

پسابی که از فرآیند آبکشی ماشین‌آلات و ظروف حاوی فرآورده‌های حفظ نباتات حاصل شده، و برای آبکشی استفاده می‌شود.

۱۲۸-۳

احتمال وقوع خطر (Risk)

تخمین وقوع احتمالی یک خطراست.

۱۲۹-۳

تجزیه و تحلیل احتمال وقوع خطر (Risk analysis)
به معنی برآورد احتمال، فراوانی و شدت وقوع خطر یا عدم پیروی در مورد کیفیت و اینمی مواد غذایی است.

۱۳۰-۳

فراخوان / باز پس گیری (Recall)
فرایندهایی است که محصولی را از زنجیره عرضه خارج نموده و مشتریان را جهت انجام اقدامات مناسب
مانند برگرداندن یا معدوم نمودن مواد غذایی، راهنمایی می نماید.

۱۳۱-۳

حل و فصل (Resolve)
رفع اشکال عدم پذیرش است.

۱۳۲-۳

شورشدن خاک (Salinisation)
این پدیده زمانی ایجاد می شود که میزان نمک موجود در خاک بر اثر تجمع و انباشتگی، به بالاتر از حد طبیعی افزایش می یابد. این پدیده در برخی از مناطق دنیا نیز که تحت کشت آبی بوده و آب دارای غلظت بالای نمک به صورت راکد باشد، بر اثر تبخیر آب ایجاد می شود.

۱۳۳-۳

ضدغونی شده (Sanitised)
شسته شده با ماده ضدعفونی کننده است.

۱۳۴-۳

دامنه کاربرد تأیید صلاحیت (Scope of accreditation)
خدمات ارزیابی انطباق ویژه به منظور بررسی و پذیرش اعتباربخشی می باشد. در استاندارد های ایران گپ دامنه کاربرد تأیید صلاحیت شامل آبزیان، دام و طیور، محصولات زراعی و باگی است.

۱۳۵-۳

دامنه کاربرد استاندارد (Scope of the Standard)
حوزه های تولیدی زیر بخش کشاورزی، که عناوین انواع مزارع، دام و طیور، محصولات زراعی و باگی و آبزی پروری را دربر می گیرد.

۱۳۶-۳

(Seepage) نشت

نفوذ و تراوش آب سطحی از جریان راه زمینی، جوی ها، کanal ها (آبراهه ها)، تالاب ها، دریاچه ها، جویبارها، رودخانه ها، یا دیگر آب های سطحی می باشد.

۱۳۷-۳

(Self-Assessment) خود ارزیابی

بازرسی داخلی محصول ثبت شده که توسط تولیدکننده براساس فهرست نظارتی (چک لیست) ایران گپ صورت می پذیرد.

۱۳۸-۳

(Sewage) گنداب

ضایعات و فاضلاب تولیدشده در مناطق مسکونی، تجاری که به مجاری فاضلاب تخلیه شده است.

۱۳۹-۳

(Sewage sludge) لجن گنداب

مواد جامد انباسته و ته نشین شده که از انواع مختلف آب ها در نتیجه اعمال طبیعی یا غیرطبیعی جدا شده اند.

۱۴۰-۳

(Sewage water) فاضلاب

آب مخلوط شده با مواد پسماند است.

۱۴۱-۳

(Signature) امضاء

معرف و شناسه، غیرقابل انتقال، قابل رویت و خطای ناپذیر شخص است، که به صورت دستی به وسیله دست خط یا به صورت الکترونیکی ثبت می شود. رمز عبور حفاظتی به تنها یی ضامن شناسایی اختصاصی نیست.

۱۴۲-۳

(Social Impact Assessment) ارزیابی پیامدهای اجتماعی

شامل فرآیندهای تجزیه و تحلیل، پایش و مدیریت پیامدهای اجتماعی با قصد و بدون قصد قبلی، از قبیل پیامدهای مثبت و منفی که مرتبط با (خط مشی ها، برنامه ها، طرحها و پروژه ها) و هر فرآیند تغییر اجتماعی که توسط مداخله گران اتفاق می افتد، می باشد.

۱۴۳-۳

(Standard Operating Procedure) (SOP)

سندی است که مراحل کامل و جز به جز هر عملیات، آزمون و اقدام را شرح می دهد. این سند به طور مشترک به عنوان یک روش برای انجام کار روزانه و تکرارپذیر مورد قبول واقع شده است، مراحل کار را دنبال و در هر مرحله اطلاعات و داده های به دست آمده را ثبت و گزارش می کند.

۱۴۴-۳

(Subcontractor)

عملیات زراعی ویژه که تحت قرارداد بین تولیدکننده و پیمانکار انجام می شود. پیمانکار، نیروی انسانی، تجهیزات و مواد لازم را برای انجام عملیات تهیه می کند. برداشت، سمپاشی و ذبح گوسفند مثالهایی از کارهای مرسوم هستند. در متن ایران گپ، پیمانکار فرعی، سازمان یا فردی است که با تولیدکننده یا گروه تولیدکنندگان برای انجام وظایف ویژه قرارداد بسته است که ملزم به رعایت نقاط کنترل و معیارهای پذیرش ایران گپ می باشد.

۱۴۵-۳

(Sublicence and Certification agreement)

سند قانونی است که حقوق و وظایف ایران گپ برای نهاد یا سازمان گواهی کننده به عنوان یک سازمان مستقل برای انجام فعالیت های بازرگانی، صدور گواهی و مجوز، و برای تولیدکننده یا گروه تولیدکنندگان به عنوان طرف های ذی نفع در بازار نظام ایران گپ را، تصویب می کند.

۱۴۶-۳

(Sub-scope of the Standard)

دامنه کاربرد تحت پوشش جزئیات اختصاصی تولید، که براساس نوع محصول (میوه و سبزیجات، محصولات کمباینی، چای، گلها و گیاهان زینتی، گاو و گوسفند، طیور، لبنیات، ماهی آزاد، ماهی قزل آلا و هر گستره ای که ممکن است طی دوره اعتباری گواهی اضافه گردد)، طبقه بندی شده است.

یادآوری: محصولات کمباینی، محصولات زراعی برداشت شده توسط دستگاه کمباین است.

۱۴۷-۳

(Substrate)

هر محیط کشت رشددهنده برای نگه داری گیاهان به جای خاک، که وارد مکان مربوطه شده و می تواند بعد از استفاده جا به جا گردد.

۱۴۸-۳

آزمایشگاه مرجع (Suitable laboratory)

آزمایشگاهی است که توسط مرجع ملی ایران مورد اعتباربخشی طبق استاندارد ایزو-آی ای سی ۱۷۰۲۵ قرارگرفته است.

۱۴۹-۳

تأمین کننده (Supplier)

شخص یا سازمانی است که محصولات یا خدمات را برای مصرف‌کننده فراهم می‌کند.

۱۵۰-۳

آب سطحی (Surface water)

آب جاری و یا ساکن در سطح زمین است.

۱۵۱-۳

(Sustainable water sources) منابع آبی پایدار

منابع آبی هستند که با روشی پایدار مدیریت می‌شوند. یعنی روشی که ضمن تضمین سلامت زیست بوم آبی، بین نیازهای آبی محیط زیست و نیازهای آبی توسعه اقتصادی و اهداف کشاورزی توازن برقرار نماید.

۱۵۲-۳

(Technically responsible person) مسئول فنی

شخصی که مسئولیت تصمیم گیری فنی در مورد محصول گواهی شده را دارد. این مسئولیت می‌تواند برای یک محدوده یا مجموعه باشد که ممکن است تولیدکننده یا مشاور نیز باشد.

۱۵۳-۳

(Toilet) توالت و روشویی

جایی که اشخاص در موقعیت بهداشتی امکان دفع مدفوع و ادرار (و دیگر ضایعات دفعی) را داشته باشند که خطری برای آلودگی مواد غذایی در محوطه اطراف مزرعه بوجود نیاورد. همچنین محلی برای شستشوی دست‌ها وجود داشته باشد.

۱۵۴-۳

(Top soil) خاک سطحی

لایه‌ای از خاک که در عملیات شخم جابه جا می‌شود.

۱۵۵-۳

(Traceability) قابلیت ردیابی

امکان ردیابی تاریخچه، کاربرد یا موقعیت محصولی که تحت بررسی است.

۱۵۶-۳

(Verification) تصدیق

تایید از طریق فراهم آوردن شواهد عینی در مورد این که الزامات و/یا خواسته های مشخصی برآورده شده اند.

۱۵۷-۳

(Veterinary Health Plan) (VHP) طرح سلامت دامپزشکی

طرح مکتوبی که سلامت بهینه حیوانات را از طریق درمان مستمر و مداوم توسط کارکنان آموزش دیده و دامپزشک تأمین می کند. این برنامه، استراتژی های پیشگیری از بیماری، درمان برای شرایط پیش بینی نشده ای که مرتبأ با آن روبرو می شود، قرادادهای توصیه شده واکسیناسیون و کنترل انگل ها را تعیین و مشخص می کند. علاوه بر این شامل اطلاعاتی در مورد عملکرد گله، ایمنی زیستی، مهارت کارکنان و مانند آن می باشد.

۱۵۸-۳

(Water Course) آبراهه

کanalی رو یا زیر سطح زمین، که از درون آن ممکن است آب جریان داشته باشد.

۱۵۹-۳

(Waste Matter) مواد زائد

هر ماده بدون استفاده، یا پذیرفته شده به عنوان ماده بی ارزش یا نامطلوب است.

۱۶۰-۳

(Weed) علف هرز

علف هرز گیاهی است که در جایی ناخواسته بروید. در کشاورزی، این واژه به گیاهانی گفته می شود که قابلیت مطلوبی برای استقرار در محیطهای نابسامان داشته و به طور معمول قادر به رقابت با گونه زراعی کشت شده در آنجا می باشند. علفهای هرز به عنوان گونه های ناخواسته، آفت یا از نظر اقتصادی بی مصرف در نظر گرفته می شوند.

۱۶۱-۳

قايق مخزن دار (Well-Boat)

وسيله‌اي برای نقل و انتقال ماهی زنده در مخزن است.

۱۶۲-۳

باز پس گيري (Withdrawal)

فرایند حذف یک محصول از زنجیره عرضه به استثنای محصولی که توسط مصرف کنندگان خریداری شده است.

۱۶۳-۳

كارکنان (Worker)

افرادی از جمله کارگران، مالکین و مدیران مزرعه که در مزرعه برای انجام کاری قرارداد بسته اند.

۱۶۴-۳

زبان کاری (Working language)

زبانی که از طریق آن می‌توان بازرسی یا ممیزی را به طور مستقل بدون نیاز به مترجم انجام داد.

پیوست الف

(اطلاعاتی)

فهرست اصطلاحات فارسی

انحراف (۹)	آب آشامیدنی (۲۱)
ایمنی مواد غذایی (۱۲)	آب خروجی (آبزی پروری) (۲۰)
بازپس گیری (۳۱)	آب رو خروجی (۲۰)
بازرسی اولیه (۱۵)	آب زیرزمینی (۱۳)
بازرسی داخل گروهی (۱۶)	آب ورودی (۱۵)
برداشت بیش از یک بار (۱۲)	آبراهه (۳۰)
بستر کشت (۲۸)	آزمایشگاه مرجع (۲۹)
بند (۵)	ابزارهای برداشت (۱۴)
بهره برداری بی رویه (۳۰)	احتمال وقوع خطر (۲۵)
پساب آبکشی (۲۵)	احتمال وقوع خطر زیست محیطی (۱۱)
پس لاروی (۲۱)	احیا (بوم سازگان) (۲۵)
پیشگیری از آلودگی (۲۱)	ارزیابی احتمال وقوع خطر زیست محیطی (۱۱)
پیمانکار فرعی (۲۸)	ارزیابی پیامدهای اجتماعی (۲۷)
تأمین کننده (۲۹)	ارزیابی پیامدهای زیست محیطی (۱۰)
تجدید (بوم سازگان) (۲۵)	ارزیابی زیست محیطی (۱۰)
تجزیه و تحلیل احتمال وقوع خطر (۲۶)	استاندارد گپ جهانی (۱۳)
تجزیه و تحلیل احتمال وقوع خطر فرآورده های حفظ نباتات (۲۰)	اظهارنامه (۹)
تخم تکثیری (نوع ماهیان) (۴)	افراد مسؤول (۲۵)
تصدیق (۳۰)	اقدامات پیشگیرانه (۲۱)
تناوب زراعی (۹)	اظهارنامه (۹)
تنوع زیستی (۴)	امضاء (۲۷)
توازن مواد مغذی (۱۹)	امنیت زیستی (۴)

ادامه پیوست الف

(اطلاعاتی)

فهرست اصطلاحات فارسی

روش اجرایی استاندارد (۲۸)	روش گنبد (۲۷)
عملیات خوب کشاورزی (۱۳)	عملیات خوب کشاورزی (۱۳)
غرامت (۶)	غرامت (۶)
علف هرز (۳۰)	علف هرز (۳۰)
علف کش (۱۴)	علف کش (۱۴)
عدم پذیرش (۱۹)	عدم پذیرش (۱۹)
عدم انطباق (۱۹)	عدم انطباق (۱۹)
ظروف برداشت (۱۴)	ظروف برداشت (۱۴)
طرح سلامت دامپزشکی (۳۰)	طرح سلامت دامپزشکی (۳۰)
خواراک دام ترکیبی (۷)	خواراک دام ترکیبی (۷)
داروها (۱۸)	داروها (۱۸)
دامنه کاربرد استاندارد (۲۶)	دامنه کاربرد استاندارد (۲۶)
دامنه کاربرد تأیید صلاحیت (۲۶)	دامنه کاربرد تأیید صلاحیت (۲۶)
دستمزد معیشتی (۱۷)	دستمزد معیشتی (۱۷)
راهرو (۸)	راهرو (۸)
ردیابی محصول (۲۳)	ردیابی محصول (۲۳)
رسوب گنداب (۲۷)	رسوب گنداب (۲۷)
روش اجرایی استاندارد (۲۸)	روش اجرایی استاندارد (۲۸)
دامنه کاربرد استاندارد (۲۶)	دامنه کاربرد استاندارد (۲۶)
حول و فصل (۲۶)	حول و فصل (۲۶)
شماره ثبت (۲۵)	شماره ثبت (۲۵)
شاخ چیدن (۹)	شاخ چیدن (۹)
سایت های رامسر (۲۴)	سایت های رامسر (۲۴)
سازمان تأیید صلاحیت (۲)	سازمان تأیید صلاحیت (۲)
جوچه جوان (۲۴)	جوچه جوان (۲۴)
جوچه کبابی (۵)	جوچه کبابی (۵)
حدود بحرانی (۸)	حدود بحرانی (۸)
جهانی (۱۷)	جامعه محلی (قابل کاربرد در کشت آبی) (۱۷)
ثبت (۲۴)	ثبت (۲۴)
زندگیره مراقبت (۶)	زندگیره مراقبت (۶)
تولیدکننده یا گروه تولیدکنندگان گواهی شده (۶)	تولیدکننده یا گروه تولیدکنندگان گواهی شده (۶)
تولیدکننده (۲۲)	تولیدکننده (۲۲)
زمین جدید کشاورزی (۱۹)	زمین جدید کشاورزی (۱۹)
زبان کاری (۳۱)	زبان کاری (۳۱)
توالت و روشویی (۲۹)	توالت و روشویی (۲۹)
ره گیری محصول (۲۳)	ره گیری محصول (۲۳)

ادامه پیوست الف

(اطلاعاتی)

فهرست اصطلاحات فارسی

ماشه ضدغونی کننده تدخینی (۱۲)	فاضلاب (۲۷)
مانگروها (۱۸)	فراخوان / باز پس گیری (۲۶)
مجوز و توافق نامه صدور گواهی (۱۷)	فرایند تولید (۲۳)
محدوده تولید (۲۳)	فرساش (۱۱)
محدوده حفاظتی (۵)	فرآورده های حفظ نباتات (۲۰)
محصول (۲۲)	قابلیت ردیابی (۳۰)
محصول اولیه (۲۱)	قایق مخزن دار (۳۱)
محصول فرآوری شده (۲۲)	قرارداد واحد آبزی پروری (۷)
محصول یک ساله (۲)	قطعه زمین های جنگلی (۱۲)
محل بسته بندی (۲۰)	کارکنان (۳۱)
محل دوشیدن شیر (۱۸)	کشاورزی زیستی (ارگانیک) (۱۹)
محیط زیست (۹)	پووال / کمپوست (۷)
مخلوط کننده خوراک دام خانگی (۱۵)	کارگروه گواهی کننده (۶)
مدیریت بعد از برداشت محصول (۲۲)	کود آلی (۱۹)
مدیریت تلفیقی آفات (۱۶)	کود حیوانی (۱۸)
مدیریت تلفیقی محصول (۱۵)	کود غیرآلی (۱۵)
مدیریت تلفیقی مزرعه (۱۶)	گروه تولیدکنندگان (۲۲)
مرجع قانونی و ذی صلاح (۷)	گزارش پیامدهای زیست محیطی (۱۰)
مزرعه، کرت، باغ یا گلخانه (۱۱)	گستره تحت پوشش استاندارد (۲۸)
مسؤول فنی (۲۹)	گنداب (۲۷)
مشتری (۹)	گواهی کردن (۵)
مصرف کننده (۷)	گیاه پوششی (۸)
مناطق حفاظت شده (۳۳)	گیاه دوساله (۳)

ادامه پیوست الف

(اطلاعاتی)

فهرست اصطلاحات فارسی

- منطقه دارای ارزش حفاظتی بالا (۱۴)
- منطقه طبیعی جذر و مد (۱۸)
- مقیاس شاخص های مرجع (۳)
- ممیزی (۳)
- ممیزی داخلی (۱۶)
- منابع آبی پایدار (۲۹)
- مواد تشکیل دهنده فعال (۲)
- مواد زائد (۳۰)
- مواد شیمیایی پس از برداشت (۲۱)
- نابالغ (۱۷)
- نخستین برداشت (نخستین محصول) (۱۱)
- نسبت تبدیل خوراک دام (۱۱)
- نشت (۲۷)
- نظام گواهی کننده مقیاس شاخص های مرجع (۳)
- نظام گواهی کننده گپ جهانی (۱۳)
- نقص بحرانی (۸)
- نقطه کنترل بحرانی (۸)
- نهاد یا سازمان گواهی کننده (۶)
- واحد تولیدی کشاورزی (۲)
- واسنجی (۵)

پیوست ب

(اطلاعاتی)

فهرست اصطلاحات انگلیسی

Accreditation body (2)	Compensation (6)
Active ingredient (2)	Competent authority (7)
Agricultural production unit (2)	Compost (7)
Annual crop (2)	Compound feed (7)
Applicant producer or producer group (2)	Consumer (7)
Arable land (3)	Contract farming (7)
Audit (3)	Corridor (8)
Benchmark (3)	Cover crop (8)
Benchmarked certification system (3)	Critical control point (8)
Benchmarked standard (3)	Critical defect (8)
Biennial (3)	Critical limits (8)
Biocide (3)	Crop rotation (9)
Biodiversity (4)	Customer (9)
Biosecurity (4)	Declaration (9)
Biosecurity plan (4)	Deviation (9)
BIPRO (4)	Dubbing (9)
Brood stock (4)	Ecological aspects (9)
Broiler (5)	Environment (9)
Buffer zone (5)	Environmental aspects (9)
Bund (5)	Environmental assessment (10)
Calibration (5)	Environmental impact assessment (10)
Certification (5)	Environmental impact report (10)
Certification body (6)	Environmental risk (11)
Certification committee (6)	Environmental risk assessment (11)
Certified producer or producer group (6)	Erosion (11)
Chain of custody (6)	Feed conversion (11)
CIPRO (6)	Field, plot, orchard or greenhouse (11)

ادامه پیوست ب

(اطلاعاتی)

فهرست اصطلاحات انگلیسی

First harvest (11)	Licence and certification agreement (17)
Food safety (12)	Living wage (17)
Forest patches (12)	Local community (17)
Fumigant (12)	Mangroves (18)
Further harvest (12)	Manure organic fertilizer (18)
Global Location Number (13)	Medicines (18)
GLOBALGAP certification system (13)	Milking parlour (18)
GLOBALGAP client number (13)	Module (18)
GLOBALGAP standard (13)	Natural inter-tidal zone (18)
Good agricultural practices (13)	New agricultural site (19)
Groundwater (13)	Non-compliance (19)
Harvesting containers (14)	Non-conformance (19)
Harvesting tools (14)	Nutrient balance (19)
Hazard (14)	Organic agriculture (19)
Herbicide (14)	Organic fertilizer (19)
High conservation (14)	Outlet water (20)
Home mixer (15)	Outlet effluent (20)
Initial inspection (15)	Overexploitation (20)
Inlet water (15)	Packhouse (20)
Inorganic fertilizer (15)	Perennial (20)
Integrated crop management (15)	Plant protection product (20)
Integrated farm management (16)	Plant protection product risk analysis (20)
Integrated pest management (16)	Pollution prevention (21)
Internal audit (16)	Post harvest chemicals (21)
Internal group inspection (16)	Post larvae (21)
IPRO (17)	Potable water (21)
Juvenile (17)	Preventive measure (21)

ادامه پیوست ب

(اطلاعاتی)

فهرست اصطلاحات انگلیسی

Primary product (21)	Scope of accreditation (26)
Processed product (22)	Scope of the standard (26)
Produce (22)	Seepage (27)
Produce handling (22)	Self-assessment (27)
Producer (22)	Sewage (27)
Producer group (22)	Sewage sludge (27)
Production process (23)	Sewage water (27)
Produce tracing (23)	Signature (27)
Product tracking (23)	Social impact assessment (27)
Production location (23)	Standard operating procedures (28)
Protected areas (23)	Subcontractor (28)
Pullet (24)	Sublicence and certification agreement (28)
RAMSAR sites (24)	Sub-scope of the standard (28)
Recall (24)	Substrate (28)
Record (24)	Suitable laboratory (29)
Registration (24)	Supplier (29)
Registration number (25)	Surface water (29)
Rehabilitation (25)	Sustainable water sources (29)
Responsible persons (25)	Technically responsible person (29)
Restoration (25)	Toilet (29)
Resolved (25)	Top soil (29)
Ribssate (25)	Traceability (30)
Risk (25)	Verification (30)
Risk analysis (26)	Veterinary health plan (30)
Salinisation (26)	Waste matter (30)
Sanitised (26)	Water course (30)

ادامه پیوست ب

(اطلاعاتی)

فهرست اصطلاحات انگلیسی

Weed (30)

Well-boat (31)

Worker (31)

Working language (31)

Working language (31)